

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-21
סגן נשיא (בדימ) של בית משפט מחוזי פרופ' עוזד מודריק
יושב ראש ועדת הבחירות האזורית דן-צפון

תר"מ 48/21

שמעון שמואלי

העותר:

נגד

המשיבים:

1. רפאל ברנז מ"מ ראש עיריית בת ים

2. עיריית בת ים

ע"י עו"ד תמר איגרא ועו"ד עזרא רחמים; הררי טויסטר ושות' עורכי דין

החלטה

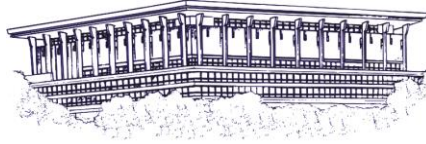
העתירה

העותר, שהעמיד או יעמיד עצמו לבחירה למועצת העיר בת ים, עותר למתן צו שיכוף את המשיבים "...לחדול לאלתר, מלהמשיך ולפעול ולהשתמש בכספי ומשאבי הרשות המקומית, ובכלל זה להתראיין בעיתונים או בכל מדיה". זה לצד " להטיל על המשיבים קנסות והוצאות לדוגמא. למען יראו וייראו!".

העתירה נסמכת על כתבה שפורסמה ביום 13.6.18 במקומון "הד העיר" המתפרסם באלפי עותקים בקרב בני הקהילות הדתיות-חרדיות בגוש העירוני הגדול: בת ים -חולון- ראשון לציון. הכתבה שכותרתה: "החלטת המועצה הדתית והעירייה: קיץ הצדעה לבני התורה" (לעיל ולהלן: "הכתבה") כוללת בחובה מידע על הקדשת תקציב ייעודי לפעילות קיץ "כהצדעה לבני התורה בעיר". הפעילות המובטחת תהיה חריגה בהיקפה ותכלול "כמה הפתעות שניתן למצוא רק בעולם הישיבות" ולצדן אירועי קיץ שמיועדים לכלל הציבור תוך שימת דגש מיוחד על ביטויי הערכה כלפי הציבור החרדי והדתי. הכתבה מציינת במפורש ובכלל זה תוך ציטוט בגוף ראשון, מספר גורמים נבחרים בעירייה (המשיב, הרב אסקפה ובני אחרר) שמייחסים לעצמם את שפעת הטוב שתכוון אל הקהילה חרדית ואת הבעת ההערכה היוצאת דופן לקהל היעד; קוראי הכתבה.

העותר גורס שהכתבה העמידה לרשות המשיב במה לטפיחה עצמית מוגזמת על שכמו של המשיב; הכתבה מייחסת פעילות של הרשות הציבורית למשיב שהוא נבחר ציבור ושתוכנה הוא תעמולת בחירות גלויה או מוסווית.

לשיטת העותר הכתבה "הוזמנה" על ידי המשיב או מישהו מטעמו כדי שתשמש במה לתעמולת בחירות. יתר על כן העותר גורס שהמודל הכלכלי של המקומון הוא מין: "קנה מודעה – קבל

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-21
סגן נשיא (בדימ) של בית משפט מחוזי פרופ' עוזד מודריק
יושב ראש ועדת הבחירות האזורית דן-צפון

כתבה"; לאמור, המקומון שכל קיומו מותנה בפרסומי מודעות בו, מפרסם כתבות קנויות הנחזות להיות "כתבות חדשותיות". לחילופין אם אין קנייה ישירה, מתקיימת קנייה עקיפה. שכן המקומון מעוניין בפרסום מודעות של העירייה וכנגד המודעות הממומנות המקומון מפרסם את ה"כתבות" הללו.

התגובות

התגובה העיקרית הגיעה מטעם העירייה. העירייה, באמצעות היועצת המשפטית שלה, מכחישה באורח נמרץ את הטענה שגורם מגורמי העירייה הזמין את הכתבה או כי העירייה שילמה עבור הכתבה. הכתבה נערכה על פי שיקוליו של המקומון. אין כל זיקה בין פרסומי מודעות ספורות בתשלום (בהיקף כולל, מתחילת השנה, של 10,000 ש"ח) לבין פרסום הכתבה.

אין מניעה שגורם מגורמי העירייה, לרבות מי שמועמד לכהונה כלשהי בבחירות, יקיים ראיונות באמצעי התקשורת השונים, ובמסגרת זו ימסור מידע על אירועים צפויים שהעירייה מארגנת. אם אין ניכוס מוגזם של הפעילות העירונית לאותו מועמד, אין לראות בפרסום משום תעמולה אסורה.

המשיב בתגובתו החרה החזיק אחרי תגובת העירייה; לא הוסיף ולא גרע ממנה דבר.

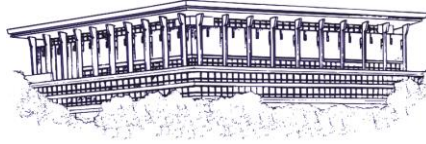
מנהל המקומון אישר במכתב לעירייה שהכתבה לא נרכשה בתשלום ושפרסומה עולה בקנה אחד עם מדיניות המקומון לפרסום מידע שיש לקהלי היעד עניין רב בו. המודעות המעטות שעיריית בת ים רכשה לא היו הגורם המניע את פרסום הכתבה.

תגובה על תגובה

בתגובה נוספת שהתרתי לעותר להגיש נטען שהכחשות גורמי העירייה אינן משקפות את המציאות ובמיוחד לא את התנהלות המקומון. המקומון הזה ("הד העיר") הוא למעשה "פירסומון". כל תכליתו ולו קיומו נעוץ במודעות ממומנות המתפרסמות בו כמעין חוברת פרסומית. כל מי שמבקש לעצמו כתבה תדמיתית ימצא את המקומון כבמה מותאמת לכך. הוא יצטרך לתת למקומון תמורה. זו יכולה להיות תמורה ישירה (קניית כתבה פרסומית), תמורה עקיפה (קניית מודעות אחרות שהן מממנות את הכתבה) או תמורה הגלומה בציפייה של המקומון שפרסום כתבת התדמית יניב בעתיד מודעות ממומנות רבות יותר של עיריית בת ים ("שלח לחמד").

החלטה

הכתבה היא שילוב של מידע עירוני הנמסר לקהל יעד של "בני תורה" או ציבורים חרדיים שונים, וכתבת תדמית על מחוללי האירועים שבבסיס המידע. ברור לי שאלמלא העניין שהיה לגורמים

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-21
סגן נשיא (בדימ) של בית משפט מחוזי פרופ' עודד מודריק
יושב ראש ועדת הבחירות האזורית דן-צפון

הנזכרים בכתבה שהכל (ציבור בוחרים) יידעו שמידהם באה שפעת הטובה המצוינת בכתבה,, לא הייתה הכתבה באה לעולם.

יש בכתבה מידה לא מבוטלת של טפיחה עצמית על שכמם של הגורמים הנזכרים בה שהם, כאמור, נבחרים ומועמדים להיבחר למועצת העיר.

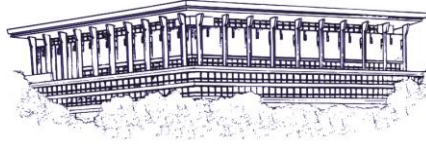
אלא שהנסיבות שאותן ציינתי אינן עושות כשהן לעצמן את הכתבה להפרה של כללי ואיסורי החוק בדבר תעמולת בחירות. ראיון לאמצעי התקשורת שבו מהלל גורם מכהן שהוא גם מועמד בבחירות את עצמו, איננו פסול כשלעצמו. הפסול מתגבש בשני מצבים.

המצב האחד הוא כתבה שהיוזמה לה מגיעה מן העירייה או גורם מגורמיה, לרבות המרואיין עצמו. במצב דברים זה המרואיין הוא שליח של העירייה להביא את דברה לציבור; להביא את דברה של העירייה ולא את דברו כתעמולת בחירות לעצמו. פסיקתם של יושבי ראש של ועדת הבחירות המרכזית והנחיות היועמ"ש לממשלה, אינן מאפשרות לרשויות המקומיות המבקשות לדווח על התרחשויות שונות או לפרסם התרחשויות עתידיות לעשות את הפרסום במה להתפארות עצמית של גורם נבחר מסוים. וכך ייזום כתבה בידי רפאל גנו או מי מטעמו כדי שהוא ועמיתיו הנבחרים יהיו שופרה של העירייה, אינו יכול להוות מסד לתעמולה שכל כולה ייחוס משבח של פעילות העירייה למי שנבחר או עשה עצמו כדברה של העירייה.

המצב הפסול השני הוא של קניית כתבה במישרין או בעקיפין. מצב זה מהווה, מבחינת הנבחר המשמש תועמלן לעצמו, שימוש במשאבי העירייה עבורו.

הניסיון להשליך מן הכלל אל הפרט מגלה קושי מסוים לקבוע בבירור שאחד משני המצבים הפוסלים התגבש במקרה זה. הנסיבות אמנם מעוררות סימני שאלה רבים. אופייה של הכתבה שיותר משיש בו מידע ברור ומפורט לציבור, יש בו זרקור ממוקד אל הגורמים שמניעים את ההתרחשויות המיטיבות המתוארות בכתבה במתק שפתיים המכוון לרכוש את לב קהל היעד. הניסיון החוזר ונשנה של ברנז, עוזריו ומסייעיו, למצוא מסילות אל לב קהלים שנתפסים כמצביעים אפשריים עבורו, באמצעים הנחזים כמוחשיים, אובייקטיביים ויעילים במיוחד (בהבדל ממודעות של תעמולת בחירות גרידא), כל אלה נותנים מקום למחשבה שיוזמי הכתבה הם "גיבוריה"; אלה ששםם ותפקידם נקובים בה.

אולם ברנז, העירייה ומנהל המקומון, כולם כאחד מכחישים שהיוזמה לכתבה יצאה מעם מי מגורמי העירייה; ולהיפך, מנהל המקומון טוען כי היוזמה באה מן המקומון.

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-21
סגן נשיא (בדימ) של בית משפט מחוזי פרופ' עודד מודריק
יושב ראש ועדת הבחירות האזורית דן-צפון

כך גם בעניין מימון הכתבה. הגיון הקיום של המקומון נעוץ בפרסומים ממומנים לסוגיהם. אין ספק שהמקומון יפרסם כל כתבת תדמית (שתכנה חוקי) שיימצא לה מממן ישיר או מממן עקיף (רכישת מודעות). אלא שמנהל המקומון כתב בתגובה לעניין זה שהכתבה אינה ממומנת על ידי מי מגורמי העירייה והטעם לפרסומה נעוץ במדיניות המקומון ואיננו תמורה למודעות שרכשה העירייה או שתרכוש בעתיד.

אינני יכול לשלול את הדברים הללו. המודל הכלכלי של המקומון עשוי להתבסס גם על כך שהציבור החרדי יגלה עניין ב"הפתעות הקיץ" שנכוננו לו ושהכתבה מספרת עליהן מפי יוזמיהן. כיון שכך ירבו המבקשים לעיין בכתבה ואגב כך יתעניינו במודעות הפרסומיות הכלולות במקומון. ככל שתרבה ההתעניינות כך יגדל מספר המפרסמים.

מכאן נובע שאין בסיס מספיק לקביעה החלטית שהכתבה משקפת תעמולה פסולה.

העתירה נדחית ללא צו להוצאות.

הערה בשולי ההחלטה

העתירה אמנם נדחית, אך מכלל הן צריך להסיק לאו. היינו מן המותר העירייה וגורמיה צריכים ללמוד את האסור. אני מעיר את הדבר מפני שהעותר כלל באחת מתגובותיו דברים שנכתבו ונאמרו מפי גורמי הסברה בעירייה כמעין טרוניה כלפי היועצת המשפטית שאינה מאפשרת הרחבת פרסומים תעמולתיים שכאלה.

לא לי להתייחס, מטוב ועד רע, לדברים שנאמרו ונכתבו כיון שהגורם שמאחוריהם אינו צד לעתירה ולא נדרש להגיב לה. אני רואה לעצמי חובה לומר ליועצת המשפטית, שתלך בדרכה שלה. היא שומרת הסף שהופקדה על קיום הדין בענייני תעמולת הבחירות והיא נושאת באחריות; שלא כמו כל מיני משיאי עצות שאצים לעוץ עצה אך גם ממהרים להתרחק מן האחריות.

ניתנה היום כ"ה תמוז, תשע"ח (8 ביולי, 2018) בהעדר הצדדים

פרופ' עודד מודריק

סגן נשיא (בדימוס) של בית המשפט המחוזי תל אביב
יושב ראש ועדת הבחירות האזורית דן - צפון